

บทที่ 4

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการศึกษา รูปแบบของการจัดการศึกษาบ้านเรียนที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการจัดการศึกษาบ้านเรียน ได้เสนอผลการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยแบ่งเป็น 4 ข้อ ดังนี้

1. การศึกษาบริบทของการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน
  2. การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบ้านเรียน
- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปของผู้เรียน
- ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน
3. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน
  4. การสรุปแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

1. การศึกษาบริบทของการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้จัดการศึกษาทั้ง 9 ครอบครัว สามารถสรุปได้ว่าเหตุผลในการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน คือความต้องการให้ผู้เรียนค้นพบตัวตนของตนเองให้เร็วที่สุด และให้ผู้เรียนได้ศึกษาในสิ่งที่ตนสนใจ ให้มีอาชีพ และสามารถช่วยเหลือตนเองได้

ครอบครัวที่ 1 คุณเข้ม (ศูนย์ธรรมชาติบำบัด)

คุณเข้ม มีอาชีพเป็นครูสอนโยคะ มีลูกชาย 2 คน ลูกชายคนโตป่วยเป็นมะเร็ง จุดเริ่มต้นของการเรียนบ้านเรียน “ตอนแรกให้ลูกเรียนในระบบการศึกษาปกติ แต่ลูกป่วย จึงต้องทำกับข้าวไปส่งให้ลูกตอนกลางวัน ทุกวัน รักษาอาการไม่ได้ดีขึ้น และเห็นว่าลูกต้องใช้อุปกรณ์ร่วมกับเด็กคนอื่น ซึ่งไม่สามารถควบคุมความสะอาดและความปลอดภัยได้ จึงตัดสินใจให้ลูกออกจากโรงเรียน และเริ่มต้นจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน เพราะเชื่อว่า ความสำเร็จ จะต้องพัฒนาไปพร้อมกับสุขภาพที่แข็งแรง และการจัดการศึกษาแบบธรรมชาติบำบัด จะให้ลูกเรียนรู้จากธรรมชาติควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร”

ครอบครัวที่ 2 ครอบครัวพรมเกศา

อาชีพทำท้าว มีลูกชาย 1 คน ลูกชายป่วยเป็นโรคมะเร็งแพ้ ตนเองเคยให้ลูกเรียนในระบบ ทุกๆวันตนจะเป็นคนจัดยาให้ลูก เพื่อไปทานที่โรงเรียน ซึ่งใน 1 มื้อ ยาที่ลูกต้องกินมีจำนวนมากกว่า 10 เม็ด จึงตัดสินใจทำบ้านเรียน เพราะต้องการให้น้องออกกำลังกายอย่างเต็มที่ รวมทั้งครอบครัวได้เปิดอบรมการทำอาหารไทย ควบคู่กับการทำท้าว จึงอยากให้ลูกอยู่ใกล้ ให้ฝึกทำอาหาร และภาษาจีนควบคู่ไปด้วย

ครอบครัวที่ 3 ครอบครัวแม่หมูน้องอัญมณี

ลูกสาวอายุ 6 ขวบ เนื่องจากแม่หมูจำเป็นต้องเดินทางบ่อย และต้องพาลูกสาว น้องอัญมณี อายุ 6 ขวบ เดินทางไปด้วย ทำให้ลูกขาดเรียนบ่อย เกิดปัญหาเรียนไม่ทันเพื่อน แม่หมูจึงเกิดความคิดในการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน เพราะสามารถดูแลลูกสาวได้ตลอดเวลา และรู้ว่าลูกมีความสนใจด้านไหนอย่างแท้จริง

ครอบครัวที่ 4 แม่ฝน (บ้านเรียนสันกำแพง)

บ้านเรียนสันกำแพง จัดตั้งขึ้นโดยแม่ฝน ที่เป็นทั้งผู้ปกครอง และผู้จัดการศึกษา จุดประสงค์เพื่อให้ลูกของตนได้ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กคนอื่นๆ และได้เรียนรู้การเข้าสังคม โดยทุกๆวันพฤหัสบดี แม่ฝนจะรวมกลุ่มครอบครัวที่จัดการเรียนการสอนแบบบ้านเรียนในอำเภอสันกำแพง ไปทำกิจกรรมในสถานที่ต่างๆทั้งในจังหวัดเชียงใหม่ และต่างจังหวัด แม่ฝนมีความเชื่อว่า เด็กที่เรียนอยู่ที่บ้านจำเป็นต้องมีสังคม

ครอบครัวที่ 5 แม่วัน (ลูกชาย 2 คน)

แม่วัน เป็นผู้หนึ่งที่จัดการศึกษาแบบบ้านเรียน โดยชื่อหลักสูตรการเรียนการสอนมาจากอเมริกา (สอนลูกตามหลักสูตร) แต่พบปัญหาการขอลดทะเบียนหลักสูตรกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้ แม่วันจึงแก้ปัญหาโดยการฝากชื่อลูกไว้กับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จุดประสงค์ของการจัดบ้านเรียนคือการได้สอนลูกด้วยตนเอง และอยากให้ลูกมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต

ครอบครัวที่ 6 คุณบอล

ประกอบอาชีพศิลปิน เลี้ยงลูกไปด้วยทำงานไปด้วย ลูกก็จะซึมซับสิ่งที่พ่อทำในทุกๆวัน ผมสามารถให้ความรู้เขาได้ตลอดเวลาที่เขาต้องการ โดยเฉพาะการบูรณาการเรียนรู้อันที่ลูกเรียนรู้ได้จากวิถีชีวิตจริงจากทุกสถานที่ และกิจกรรมต่างๆ ที่ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ผมจะปล่อยให้เขาได้ทำในสิ่งที่สนใจ เพื่อการค้นพบความถนัดและความสามารถของตนเอง ตรงนี้จะทำให้เขาได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น รู้วิธีการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็น เครื่องมือของการศึกษาตลอดชีวิต

ครอบครัวที่ 7 คุณไม้

ครอบครัวคุณไม้ ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือนไม่แน่นอน ประกอบกับต้องการให้ลูกได้เรียนในสิ่งที่ถนัด และสนใจ โดยผู้จัดการศึกษามีความคาดหวังให้ลูกสามารถพึ่งพาตนเองได้ก็เพียงพอ

ครอบครัวที่ 8 แม่หน้ง

ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีลูกชาย 2 คน คนโตกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนลูกชายคนเล็กได้มีการจัดการเรียนการสอนแบบบ้านเรียนเนื่องจากลูกชายคนเล็กอยู่ในกลุ่มเด็กพิเศษ พบว่าลูกชายคนเล็กมีพัฒนาการเร็ว และรู้ถึงความสนใจและความถนัดของตนเองได้เร็วกว่าลูกชายคนโต

รวมถึงเข้าใจเรื่องราวและสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ดีกว่าลูกชายคนโต เมื่อเปรียบเทียบกับตอนช่วงอายุเดียวกัน

ครอบครัวที่ 9 คนหนึ่ง

จดทะเบียนกับโรงเรียนรุ่งอรุณ โดยในแต่ละเทอมจะเขียนแผนการเรียนการสอนส่งให้โรงเรียนเป็นผู้ประเมิน แผนการเรียนที่ส่งไปจะอ้างอิงตามความถนัดของลูก

2. การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบ้านเรียน

ส่วนนี้เป็นการสรุปผลจากแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปของผู้เรียน

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปของผู้เรียน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	บิดา	15 (16.67)
	มารดา	45 (50.0)
	ผู้จัดการศึกษา	12 (13.33)
	ไม่ระบุ	18 (20.0)
	รวม	90 (100.0)

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าร้อยละของสัญชาติผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
สัญชาติ	ไทย	84 (93.3)
	จีน	6 (6.7)
	รวม	90 (100.0)

ตารางที่ 4.3 แสดงร้อยละของเชื้อชาติผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
เชื้อชาติ	ไทย	90 (100.0)
	จีน	0 (0.0)
	รวม	90 (100.0)

ตารางที่ 4.4 แสดงร้อยละของศาสนาผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
ศาสนา	พุทธ	84 (93.3)
	คริสต์	6 (6.7)
	อิสลาม	0 (0.0)
	รวม	90 (100.0)

ตารางที่ 4.5 แสดงร้อยละของจำนวนบุตรของผู้ที่จัดการศึกษาบ้านเรียน

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
จำนวนบุตรของผู้ที่จัดการศึกษาบ้านเรียน	1 คน	20 (32.26)
	2 คน	34 (54.84)
	3 คน	3 (4.84)
	อื่นๆ	5 (8.06)
	รวม	62 (100.0)

ตารางที่ 4.6 แสดงร้อยละของวุฒิการศึกษาของผู้ที่จัดการศึกษาบ้านเรียน

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
วุฒิการศึกษาของผู้ที่จัดการศึกษาบ้านเรียน	ปริญญาตรี	69 (76.7)
	ปริญญาโท	12 (13.3)
	ปริญญาเอก	3 (3.34)
	อื่นๆ	6 (6.7)
	รวม	90 (100.0)

ตารางที่ 4.7 แสดงร้อยละของอาชีพของผู้ที่จัดการศึกษาบ้านเรียน

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
อาชีพของผู้ที่จัดการศึกษาบ้านเรียน	รับราชการ	0 (0.0)
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	6 (6.67)
	รับจ้าง	6 (6.67)
	เกษตรกร	3 (3.33)
	ธุรกิจส่วนตัว	24 (26.67)
	อื่นๆ	51 (56.66)
	ไม่ระบุ	12 (13.33)
	รวม	90 (100.0)

ตารางที่ 4.8 แสดงร้อยละของระดับรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
ระดับรายได้	น้อยกว่า 15,000 บาท	27 (30.0)
	15,000 – 30,000 บาท	12 (13.3)
	30,001 – 45,000 บาท	9 (10.0)
	มากกว่า 45,000 บาท	24 (26.7)
	ไม่ระบุ	18 (20.0)
รวม		90 (100.0)

ตารางที่ 4.9 แสดงร้อยละของที่มาของการรู้จักบ้านเรียน

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
ท่านรู้จักบ้านเรียนได้อย่างไร	อินเทอร์เน็ต	51 (56.7)
	ผู้แนะนำ	27 (30.0)
	หนังสือพิมพ์	0 (0.0)
	อื่นๆ ไม่ระบุ	12 (13.3)
	รวม	90 (100.0)

ข้อมูลทั่วไปของผู้เรียน

ตารางที่ 4.10 แสดงร้อยละของอายุของผู้เรียน

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
อายุของผู้เรียน	4 – 6 ปี	16 (25.81)
	7 – 10 ปี	22 (35.47)
	11 – 15 ปี	11 (17.74)
	มากกว่า 15 ปี	8 (12.90)
	ไม่ระบุ	5 (8.06)
	รวม	62 (100.0)

ตารางที่ 4.11 แสดงร้อยละของระดับชั้นที่จัดการเรียนการสอน

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
ระดับชั้นที่จัดการเรียนการสอน	ประถมศึกษาปีที่ 1 – ประถมศึกษาปีที่ 3	17 (27.42)
	ประถมศึกษาปีที่ 4 – ประถมศึกษาปีที่ 6	11 (17.74)
	มัธยมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3	19 (30.65)
	อื่นๆ	5 (8.06)
	ไม่ระบุ	10 (16.13)
	รวม	62 (100.0)

ตารางที่ 4.12 แสดงร้อยละของทักษะพิเศษของผู้เรียน

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
ทักษะพิเศษของผู้เรียน	การแสดง	5 (6.58)
	กีฬา	3 (3.94)
	งานช่าง	1 (1.31)
	งานฝีมือ	1 (1.31)
	ดนตรี	8 (10.53)
	ทำอาหาร	2 (2.63)
	ภาษาอังกฤษ	8 (10.53)
	ศิลปะ	17 (22.37)
	อื่นๆ	20 (26.33)
	ไม่ระบุ	11 (14.47)
	รวม	76 (100.0)

ตารางที่ 4.13 แสดงร้อยละของการจดทะเบียนขออนุญาตจัดการศึกษา

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
การจดทะเบียนขออนุญาตจัดการศึกษา	มีการจดทะเบียน	17 (44.74)
	ไม่มีการจดทะเบียน	10 (26.32)
	ไม่ระบุ	11 (28.94)
	รวม	38 (100.0)

**สอบถามจำนวน 90 คน = 38 ครอบครัว

ตารางที่ 4.14 แสดงร้อยละของหน่วยงานที่จดทะเบียน

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
หน่วยงานที่จดทะเบียน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1	10 (58.83)
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2	2 (11.76)
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3	0 (0.0)
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4	0 (0.0)
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5	0 (0.0)
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6	0 (0.0)
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34	2 (11.76)
	ไม่ระบุ	3 (17.65)
	รวม	17 (100.0)

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

ตารางที่ 4.15 แสดงร้อยละของเหตุผลของครอบครัวในการจัดการเรียนการสอน

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
เหตุผลของครอบครัวในการจัดการเรียนการสอน	ตามความเชื่อ	0 (0.0)
	ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	0 (0.0)
	ตามสภาพปัญหาด้านสุขภาพของผู้เรียน	13 (15.12)
	ตามความต้องการพิเศษของผู้เรียน	4 (4.65)
	ตามความสามารถพิเศษของผู้เรียน	5 (5.81)
	เนื่องจากการเรียนการสอนในระบบไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้	25 (29.07)
	ความสำเร็จของครอบครัวบ้านเรียนหลายครอบครัว	2 (2.33)
	ครอบครัวเป็นสถาบันที่พัฒนาผู้เรียนได้ดีที่สุด	11 (12.79)
	การศึกษาแบบบ้านเรียนเป็นการศึกษารายบุคคลทำให้พัฒนาผู้เรียนได้สูงสุด	17 (19.76)
	อื่นๆ	2 (2.33)
	ไม่ระบุ	7 (8.14)
รวม		86 (100.0)

ตารางที่ 4.16 แสดงร้อยละของวัตถุประสงค์ในการจัดบ้านเรียน

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
วัตถุประสงค์ในการจัดบ้านเรียน	เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการสมบูรณ์ทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา	69 (76.77)
	เพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศด้านวิชาการ	0 (0.0)
	เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ	0 (0.0)
	ไม่ระบุ	21 (23.33)
	รวม	

การขออนุญาตการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

ตารางที่ 4.17 แสดงร้อยละของวิธีการเตรียมความพร้อมก่อนการขออนุญาตจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

1.วิธีการเตรียมความพร้อมก่อนการขออนุญาตจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน		
รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
ศึกษากฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	9 (10.0)
	พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545	10 (11.11)
	กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน พ.ศ.2547	12 (13.33)
	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551	10 (11.11)
	การเทียบโอนผลการศึกษา	0 (0.0)
	คู่มือการดำเนินงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	0 (0.0)
	หลักสูตรจากต่างประเทศ	2 (2.22)
	อื่นๆ	0 (0.0)
สอบถามแนวทางการขออนุญาตจัดการศึกษาจากบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา		13 (14.45)
ศึกษาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต		14 (15.56)
แลกเปลี่ยนการขออนุญาตจัดการศึกษาจากผู้มีประสบการณ์		16 (17.78)
อื่นๆ		4 (4.44)
รวม		90 (100.0)

ตารางที่ 4.18 แสดงร้อยละของการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการขออนุญาตจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

2. การสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการขออนุญาตจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน		
รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
จัดบุคลากรให้คำปรึกษา แนะนำ อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับขั้นตอนการขออนุญาต		5 (29.41)
มีคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียนให้ครอบครัวที่สนใจได้ศึกษา		12 (70.59)
รวม		17 (100.0)

ตารางที่ 4.19 แสดงร้อยละของรูปแบบการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน	1 แบบครอบครัวเดี่ยว (เป็นการจัดการศึกษาสำหรับครอบครัวที่มีความสนใจเฉพาะด้านแตกต่างกับครอบครัวหรือกลุ่มครอบครัวอื่น แต่อาจเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มครอบครัว / เครือข่ายครอบครัวบ้านเรียน ตามความเหมาะสม)	13 (34.20)
	2 แบบมีข้อตกลงร่วมกับโรงเรียน / หน่วยงานอื่น (มีการเข้าไปใช้ทรัพยากรในโรงเรียนหรือทำกิจกรรมร่วมกัน เนื่องจากต้องการให้ผู้เรียนได้รับความรู้ประสบการณ์ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้ของครอบครัวและโรงเรียนได้)	17 (44.74)
	3 แบบกลุ่มครอบครัวที่มีแนวคิดคล้ายๆกัน (เป็นการจำลองสังคมเล็กๆ เชื่อว่าการเชื่อมโยงกับกลุ่มเป็นการช่วยเสริมองค์ความรู้และพัฒนาการของผู้เรียนได้)	4 (10.53)
	อื่นๆ	4 (10.53)
	รวม	38 (100.0)

ตารางที่ 4.20 แสดงร้อยละของการจัดทำแผนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

การจัดทำแผนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน		
รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
วิธีการ/แนวทางการจัดทำแผนการจัดการศึกษา (ผู้จัดการศึกษาดำเนินการอย่างไร)	1 จัดทำเองโดยศึกษาจากคู่มือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	18 (64.28)
	2 จัดทำเองโดยประยุกต์จากแผนของครอบครัวอื่นที่ได้รับการอนุญาตแล้ว	4 (14.29)
	3 จัดทำร่วมกับสถานศึกษาในระบบ	0 (0.0)
	4 จัดทำร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	2 (7.14)
	5 จัดทำร่วมกับกลุ่มเครือข่ายบ้านเรียน	4 (14.29)
	อื่นๆ	0 (0.0)
	รวม	28 (100.0)

ตารางที่ 20 (ต่อ)

การจัดทำแผนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน		
รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
บุคคลที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน	1 บิดา / มารดา	12 (23.53)
	2 บุคคลภายในครอบครัว	17 (33.34)
	3 บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	2 (3.92)
	4 ครูผู้สอนของสถานศึกษาในระบบ	0 (0.0)
	5 ครูพิเศษที่จัดหาแบบบ้านเรียน	8 (15.69)
	6 เครือข่ายครอบครัวบ้านเรียน	11 (21.56)
	อื่นๆ	1 (1.96)
	รวม	51 (100.0)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการส่งเสริม/สนับสนุนในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียนอย่างไร		
ไม่ได้ส่งเสริม/สนับสนุน		5 (5.56)
มีการส่งเสริม/สนับสนุน ดังนี้	1 มีบุคลากรให้คำปรึกษา / แนะนำการจัดทำแผนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน	5 (5.55)
	2 มีคู่มือการจัดทำแผนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน	10 (11.12)
	3 จัดอบรม / ประชุม / สัมมนา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน	0 (0.0)
	4 ประสานให้ครอบครัวสามารถเรียนรู้การจัดทำแผนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียนจากสถานศึกษาในระบบ	0 (0.0)
	5 ประสานให้ครอบครัวสามารถเรียนรู้การจัดทำแผนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียนจากเครือข่ายครอบครัว	0 (0.0)
	6 จัดหาแผนตัวอย่างการจัดทำแผนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียนให้ครอบครัวได้ศึกษา	7 (7.77)
	รวม	22 (24.44)
ไม่ระบุ		63 (70.00)
รวม		90 (100.0)

ตารางที่ 4.21 แสดงร้อยละของกระบวนการ/ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของแผนการจัดการศึกษา

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
กระบวนการ/ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของแผนการจัดการศึกษา	1 แต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้แทนครอบครัวให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและพิจารณาแผน	4 (13.33)
	2 ประชุมคณะกรรมการพิจารณาแผน	4 (13.33)
	3 มีการวางแผนร่วมกันระหว่างคณะกรรมการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	0 (0.0)
	4 ดำเนินการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ	9 (30.0)
	อื่นๆ	0 (0.0)
	ไม่ระบุ	13 (43.34)
	รวม	30 (100.0)

ตารางที่ 4.22 แสดงร้อยละของกระบวนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

กระบวนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน		
รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
ลักษณะการจัดสาระการเรียนรู้	1 จัดเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้	22 (24.44)
	2 จัดเป็นกลุ่มประสบการณ์	32 (35.56)
	3 จัดเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ กลุ่มประสบการณ์	27 (30.00)
	ไม่ระบุ	9 (10.00)
	รวม	90 (100.0)
ผู้มีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในการจัดกระบวนการเรียนรู้	1 บิดา / มารดา	25 (22.32)
	2 ผู้จัดการศึกษา	11 (9.82)
	3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	4 (3.57)
	4 บุคคลอื่นๆในครอบครัว	19 (19.96)
	5 สถานศึกษาในระบบเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ / กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	0 (0.0)
	6 สถาบันการอาชีวศึกษา (การฝึกวิชาชีพ)	4 (3.57)
	7 มหาวิทยาลัย เช่น การเรียนภาษา / วิทยาศาสตร์ / ห้องปฏิบัติการ	0 (0.0)

ตารางที่ 22 (ต่อ)

กระบวนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน		
	รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
ผู้มีส่วนร่วมหรือ เกี่ยวข้องในการจัด กระบวนการเรียนรู้	8 ครูสอนพิเศษบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ภาษาต่างประเทศ / คณิตศาสตร์ / วิทยาศาสตร์	18 (16.07)
	9 ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โค้ชด้านกีฬา ครูสอน ดนตรี ครูสอนนาฏศิลป์	20 (17.86)
	10 ภูมิปัญญา / ปราชญ์ชาวบ้าน / ศิลปวัฒนธรรม / ประเพณี	11 (9.82)
	รวม	112 (100.0)
สื่อและเทคโนโลยี	1 หนังสือเรียน	17 (18.89)
	2 หนังสืออ่านประกอบ	17 (18.89)
	3 วารสาร	7 (7.78)
	4 สื่อมัลติมีเดีย	16 (17.78)
	5 สื่ออินเทอร์เน็ต (Google / Facebook / Line)	23 (25.55)
	ไม่ระบุ	10 (11.11)
	รวม	90 (100.0)
แหล่งเรียนรู้	1 สถานที่ต่างๆภายในครอบครัว	23 (18.25)
	2 สถานที่ต่างๆภายนอก จากการไปทัศนศึกษาของ ครอบครัว	20 (15.87)
	3 สถานที่ต่างๆ จากการร่วมกลุ่มเครือข่ายบ้านเรียน	21 (16.67)
	4 ห้องสมุด	16 (12.69)
	5 ห้องปฏิบัติการ	9 (7.14)
	6 สนามกีฬา	18 (14.28)
	7 ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	10 (7.95)
	8 อื่นๆ	9 (7.15)
	รวม	126 (100.0)

ตารางที่ 4.23 แสดงร้อยละของระยะเวลาการจัดการเรียนการสอน

ระยะเวลาการจัดการเรียนการสอน		
รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
วันที่จัดการเรียนการสอน	1 จันทร์ – ศุกร์	14 (15.55)
	2 จันทร์ – เสาร์	7 (7.78)
	3 จัดทุกวัน	42 (46.67)
	4 จัดตามความพร้อมของผู้เรียน	21 (23.33)
	อื่นๆ	0 (0.0)
	ไม่ระบุ	6 (6.67)
	รวม	90 (100.0)
จำนวนชั่วโมงในการจัดการศึกษา	1 น้อยกว่า 5 ชั่วโมง	45 (50)
	2 5 – 6 ชั่วโมง	23 (25.55)
	3 7 – 8 ชั่วโมง	0 (0.0)
	4 มากกว่า 8 ชั่วโมง	0 (0.0)
	ไม่ระบุ	22 (24.45)
	รวม	90 (100.0)
การกำหนดภาคการศึกษา/วันเปิดปิดภาคการศึกษา	1 กำหนดเหมือนโรงเรียนในระบบ	0 (0.0)
	2 กำหนดเอง	28 (31.11)
	3 ไม่กำหนดเป็นภาคการศึกษา	40 (44.44)
	4 อื่นๆ	15 (16.67)
	ไม่ระบุ	7 (7.78)
	รวม	90 (100.0)

ตารางที่ 4.24 แสดงร้อยละของหลักสูตรและเนื้อหาสาระ

รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
หลักสูตรและเนื้อหาสาระ	1 ใช้หลักสูตรหรือเนื้อหาเดียวกับที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้	5 (5.56)
	2 กำหนดหลักสูตรหรือเนื้อหาตามปรัชญาความเชื่อของตนเองและสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัว	46 (51.10)
	3 ใช้หลักสูตรหรือเนื้อหาตามที่เครือข่ายพ่อแม่ที่จัดการศึกษาแบบบ้านเรียนกำหนดไว้	5 (5.56)
	4 หลักสูตรจากต่างประเทศ	13 (14.44)
	ไม่ระบุ	21 (23.34)
	รวม	90 (100.0)

ตารางที่ 4.25 แสดงร้อยละของการนิเทศ ดูแล ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ

การนิเทศ ดูแล ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ		
	รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
รูปแบบการนิเทศ	1 นิเทศเป็นรายครอบครัว	17 (18.89)
	2 นิเทศเป็นกลุ่มครอบครัว	0 (0.0)
	3 นิเทศผ่านเอกสาร	0 (0.0)
	4 นิเทศผ่านสื่อมัลติมีเดีย	0 (0.0)
	ไม่ระบุ	73 (81.11)
	รวม	90 (100.0)
การกำหนดการนิเทศ ดูแล ช่วยเหลือ ให้ คำแนะนำ	1 ปีการศึกษาละหนึ่งครั้ง	17 (18.89)
	2 ปีการศึกษาละสองครั้ง	0 (0.0)
	3 มากกว่าสองครั้งต่อปีการศึกษา	0 (0.0)
	ไม่ระบุ	73 (81.11)
	รวม	90 (100.0)

ตารางที่ 4.26 แสดงร้อยละของการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้		
	รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
ประเมินผลผู้เรียน	1 พัฒนาการด้านร่างกาย	13 (11.93)
	2 พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ	13 (11.93)
	3 พัฒนาการด้านสังคม	12 (11.01)
	4 พัฒนาการด้านสติปัญญา	16 (14.68)
	5 พัฒนาการทุกด้าน (ร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา)	35 (32.11)
	6 เนื้อหาตามหลักสูตร	20 (18.34)
	7 อื่นๆ	0 (0.0)
	รวม	109 (100.0)
	รวม	97 (100.0)

ตารางที่ 26 (ต่อ)

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้		
รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
วิธีการประเมิน	1 สังเกตพฤติกรรม	26 (26.80)
	2 สังเกตพัฒนาการ	21 (21.65)
	3 ผลงานของผู้เรียน	13 (13.40)
	4 การสนทนากับผู้เรียน	30 (30.93)
	5 ใช้แบบทดสอบ	7 (7.22)
	6 อื่นๆ	0 (0.0)
	รวม	97 (100.0)
ผู้ประเมิน	1 ผู้จัดการศึกษาแบบบ้านเรียน	26 (28.88)
	2 ผู้จัดการศึกษาและผู้เรียนร่วมกันประเมิน	21 (23.34)
	อื่นๆ	13 (14.44)
	ไม่ระบุ	30 (33.34)
	รวม	90 (100.0)
เวลาประเมิน	1 เมื่อผู้เรียนพร้อมที่จะรับการประเมิน	26 (28.88)
	2 ประเมินผู้เรียนทุกระยะอย่างต่อเนื่อง	31 (34.45)
	อื่นๆ	0 (0.0)
	ไม่ระบุ	33 (36.67)
	รวม	90 (100.0)

ตารางที่ 4.27 แสดงร้อยละของสิทธิประโยชน์ทางการศึกษา

สิทธิประโยชน์ทางการศึกษา		
รายการ		จำนวน (ร้อยละ)
ไม่มี		30 (33.33)
มี	1 เงินอุดหนุนทางการศึกษา	20 (22.22)
	2 การทดสอบระดับชาติ/การได้รับทุนการศึกษา/ การเข้าร่วมแข่งขันทางวิชาการ/บัตรประจำตัว ผู้เรียน	0 (0.0)
รวม		20 (22.22)
ไม่ระบุ		40 (44.45)
รวม		90 (100.0)

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

ปัญหาอุปสรรค

ปัญหาที่ผู้จัดการศึกษาพบเมื่อจัดการเรียนการสอนแบบบ้านเรียน

1. การขออนุญาตจัดการศึกษาแบบบ้านเรียนกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใช้เวลานาน ทำให้ผู้จัดการศึกษาจัดแผนการเรียนการสอนไปอย่างไม่ถูกต้อง ไม่มีระบบ
2. การให้ความช่วยเหลือครอบครัวในเรื่องการนิเทศ ทุกครอบครัวไม่เป็นไปตามกำหนดและระยะเวลาที่วางแผนไว้ ทำให้การประสานงานในการนิเทศระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กับหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายการนิเทศบางแห่งดำเนินการได้ไม่ต่อเนื่อง
3. การช่วยเหลือแนะนำของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษายังไม่ตรงกับความต้องการของครอบครัวอย่างแท้จริง
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทุกครอบครัวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในเรื่องการจัดทำเครื่องมือวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดทำเกณฑ์และเครื่องมือการประเมิน ตามสภาพจริง การกำหนดภาระงานหลักฐานร่องรอยในการวัดและประเมินผลมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้ปกครอง/ครอบครัวในการประเมินการปฏิบัติงาน ของผู้เรียนและนำผลการประเมินใช้พัฒนาผู้เรียนบางครอบครัวให้ความเห็นว่า การประเมินผลการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กับการประเมินโดยผู้จัดการศึกษานั้นแตกต่างกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะยึดการทดสอบโดยใช้ผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบเป็นหลัก แต่ผู้จัดการศึกษาเห็นว่า การประเมินตามสภาพความเป็นจริง จะทำให้ได้ผลที่แม่นยำกว่า
5. ความเข้าใจหรือทัศนคติของบุคคลใกล้ชิดคิดมองว่าการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียนนั้นเป็นเรื่องแปลกใหม่และไม่ยอมรับว่าสามารถเป็นไปได้
6. ผู้จัดการศึกษาได้รับคู่มือ การสื่อสาร การชี้แจงแนวทาง รายละเอียดหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อบ้านเรียนมีช่องทางน้อยมาก

ข้อเสนอแนะของผู้จัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

1. ผู้จัดการศึกษาจะปรับกรอบการศึกษาในแบบที่ตนคุ้นชิน ให้มาเป็นการจัดการเรียนรู้โดยอาศัยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นต้องอาศัยการปรับทัศนคติ และการหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นความท้าทายอย่างมาก
2. ผู้จัดการศึกษาจำเป็นต้องอ่านให้เยอะ ศึกษาเรียนรู้ให้ถ่องแท้ เตรียมการตั้งแต่เนิ่น เตรียมตั้งแต่ก่อนมีลูก และเข้าใจจิตวิทยาเด็กในแต่ละช่วงวัย
3. ให้เกียรติลูก เสมอตน(เทียบเท่ากับเพื่อนในสังคมทั่วไป)
4. ควรมีหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลแนวทางการเรียนการสอนแบบบ้านเรียนอย่างชัดเจน

5. รัฐควรมีช่องทางสื่อสารการจัดการศึกษารูปแบบนี้ในช่องทางที่กว้างขวาง เพื่อให้เกิดการรับรู้แก่ส่วนรวมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งควรส่งเสริมบุคลากรในการส่งเสริมกลุ่มบ้านเรียน เพื่อเข้าถึงแหล่งเรียนรู้หรือสื่อการสอนต่างๆให้มากขึ้นโดยอาจเป็นผู้ประสานงานเพื่อให้กลุ่มบ้านเรียนมีโอกาสได้เข้าใช้สื่อหรือวัสดุในการเรียนเช่น อุปกรณ์ ทดลองทางวิทยาศาสตร์ จากศูนย์หรือโรงเรียนในท้องถิ่นของตนเอง หรืออื่นๆได้

4. การสรุปแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

การมีส่วนร่วมของภาครัฐในการดูแล ให้คำปรึกษาครอบครัวที่จัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้จัดการศึกษาแบบบ้านเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า มี 1 ครอบครัวที่จัดการศึกษาแบบบ้านเรียน และได้จดทะเบียนกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2 จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ผู้วิจัยสอบถามถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียนสามารถสรุปได้ตามหัวข้อดังนี้

1. ความหมายของการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

การจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน หมายถึง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่บิดา มารดา หรือ บิดา หรือมารดา หรือผู้ปกครอง เป็นผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานด้วยตนเอง โดย เป็นผู้สอนด้วยตนเอง หรือเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เป็นระบบของการบูรณาการการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากวิถีชีวิตจริงจากทุกสถานที่ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มุ่งให้โอกาสผู้เรียนได้ทำในสิ่งที่สนใจ เพื่อการค้นพบความถนัดและความสามารถของตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพหลาย ๆ ครอบครัวจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการพัฒนาทักษะชีวิต และความฉลาดทางอารมณ์ นำไปสู่การเป็นผู้คิดเป็น ทาเป็น และแก้ปัญหาเป็น รู้วิธีการเรียนรู้ซึ่งเป็นเครื่องมือของการศึกษาตลอดชีวิต

2. แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

2.1 การส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา

2.2 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจต่อชุมชน สาธารณชนในเขตพื้นที่ในเรื่องสิทธิของครอบครัว หลักเกณฑ์ และข้อกำหนดในการปฏิบัติตามกฎกระทรวงฯให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3 จัดให้มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อมให้กับครอบครัว ผู้สนใจ ประสงค์จะจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน เช่น มี Website แนะนำการศึกษาแบบบ้านเรียนคลินิกให้คำปรึกษาศูนย์แนะแนวฝึกอบรมเพื่อการเป็นนักจัดการเรียนรู้ของพ่อแม่คลังหลักสูตรและข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น และให้มีการติดตาม ให้แนะนำ และให้ความช่วยเหลือ ในการฝึกอบรมต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนให้การจัดการศึกษาของครอบครัว เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาและครอบครัวร่วมมือกันจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อเป็นการช่วยการผสมผสานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนสูงสุด

5. ส่งเสริมสนับสนุน ให้มีการจัดกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครอบครัวการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายของครอบครัว เพื่อทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้การศึกษาแบบบ้านเรียน มีมิติ และพัฒนาการในทางสังคมยิ่งขึ้น

6. ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนครอบครัวได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ตามความเหมาะสม และความจำเป็น รวมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนด

7. ส่งเสริม และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านคุณภาพ และปริมาณ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

8.1 ดำเนินการติดตาม ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครอบครัว

8.2 จัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยประเมินตามมาตรฐานในแผนการจัดการศึกษาของครอบครัว ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น จากรายงานผลการประเมินของครอบครัว แท้มสะสมผลงานของผู้เรียน การสัมภาษณ์ ฯ

กรณี ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลดังกล่าว ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งให้ครอบครัว จัดให้มีการซ่อมเสริมแก่ผู้เรียน และจัดให้มีการวัดและประเมินผลใหม่ ภายในระยะเวลาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด

9. การตัดสินและรับรองผลการศึกษา

9.1 พิจารณาตัดสิน และอนุมัติผลการศึกษาให้ผู้เรียน ที่มีผลการประเมินผ่านมาตรฐาน ช่วงชั้นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

9.2 ออกหนังสือ หรือหลักฐานการศึกษาที่จบช่วงชั้นแก่ผู้เรียนโดยใช้แบบพิมพ์ และปฏิบัติตามวิธีการออกเอกสาร ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดผู้เรียนที่มีความประสงค์จะกลับเข้าสู่การศึกษาในระบบ จะต้องนำเอกสารหลักฐานการศึกษา ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกไปแสดงต่อสถานศึกษาที่จะเข้าศึกษา เพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงวุฒิของตน และแสดงสิทธิของตน ที่จะเข้าเรียนในช่วงชั้นที่สูงขึ้นต่อไป ผู้เรียนที่ไม่มีเอกสารหลักฐานการศึกษาใด ๆ มาแสดงจะต้องเริ่มเข้าเรียนใหม่ในช่วงชั้นที่ 1 ทุกกรณี ผู้เรียนที่เข้าเรียนในระบบเมื่อตรวจสอบรายวิชาต่าง ๆ ในช่วงชั้นที่ศึกษาแล้วถ้าเห็นว่าตนมีความรู้ ความสามารถในรายวิชาใดครบถ้วนแล้ว สามารถยื่นคำร้องขอเทียบโอนความรู้ให้ได้รายวิชานั้น โดยไม่ต้องเรียนอีก ทั้งนี้ให้ปฏิบัติตามระเบียบการเทียบโอนของโรงเรียนที่เข้าศึกษา

10. การกำกับ และติดตามการจัดการศึกษา

10.1 กำกับและติดตามการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

10.2 พิจารณารายงานผลการจัดการศึกษาของครอบครัวว่าได้จัดการศึกษาตามแผนการจัดการศึกษาที่ได้ตกลงร่วมกันไว้หรือไม่ หากครอบครัวไม่ได้ดำเนินการ ตามแผนการจัดการศึกษาให้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแนะนำครอบครัว ปรับปรุงการจัดการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนดหากครอบครัวไม่ ดำเนินการ ให้เสนอต่อคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดพิจารณา ซึ่งอาจมีผลให้ครอบครัวนั้นเลิกจัดการศึกษาได้ ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องร่วมกับครอบครัว ในการจัดหาสถานที่เรียนใหม่ให้กับผู้เรียน

11. การยกเลิกการจัดการศึกษา

การยกเลิกการจัดการศึกษาของครอบครัว สามารถดำเนินการได้ใน 2 กรณี คือกรณีที่ 1 ครอบครัวมีความประสงค์ จะขอยกเลิกการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน ให้ทำหนังสือยื่นต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด พิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ออกคำสั่งให้เลิกจัดการศึกษา ตามคำขอของครอบครัว

กรณีที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งให้ครอบครัวปรับปรุงการจัด การศึกษาแต่ครอบครัว มิได้ดำเนินการตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้ง ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด เพื่อพิจารณาให้ครอบครัวนั้นเลิกจัดการศึกษา ทั้งนี้ หากครอบครัวเห็นว่ามติดังกล่าว เป็นการลิดรอนสิทธิอย่างไม่ถูกต้อง ครอบครัวสามารถดำเนินการอุทธรณ์หรือฟ้องร้องตามกระบวนการทางกฎหมาย

การเตรียมความพร้อมในการขออนุญาตจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

ครอบครัวที่มีความประสงค์จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ลูก และเด็กในความปกครองดูแลมีขั้นตอนการดำเนินการขออนุญาตจัดการศึกษา แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การเตรียมการ
- 2.การยื่นแบบแสดงความประสงค์ จะขอจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน
- 3.การยื่นคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน
4. การรับลงทะเบียนแบบคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน
5. การพิจารณาของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการ

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา โดยผู้รับผิดชอบสร้างความรู้ ความเข้าใจ ร่วมกันกับครอบครัวที่มีความพร้อม ความสนใจ และตัดสินใจที่จะจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน ลักษณะพูดคุย ปรีกษา หรือ ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1.1 บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน ได้แก่
  - 1.1.1 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
  - 1.1.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด
  - 1.1.3 บทบาทหน้าที่ของครอบครัว/ผู้จัดการศึกษา
- 1.2 ความรู้ ความเข้าใจ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

ขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ได้แก่

1.2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2.2 หลักเกณฑ์และการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

1.2.3 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับครอบครัวที่จะจัดการศึกษาระดับปฐมวัย)

1.2.4 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.3 ขี้แจงรายละเอียดต่างๆ ในการยื่นความประสงค์จะขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ได้แก่

1.3.1 สถานที่ยื่นคำขออนุญาตตามภูมิลำเนา

- กรณีครอบครัวมีทะเบียนบ้าน และมีถิ่นที่พำอาศัยตามทะเบียน ในเขตพื้นที่บริการทางการศึกษา อำเภอแม่ริม อำเภอแม่แตง อำเภอสันทราย อำเภอสะเมิง และอำเภอพร้าว ให้ครอบครัว/ผู้ขอจัดการศึกษา ยื่นคำขออนุญาตต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ตามที่อยู่ในทะเบียนบ้าน

- กรณีครอบครัวมีทะเบียนบ้านอยู่ที่หนึ่ง แต่มีถิ่นที่พำอาศัยเป็นประจำ ในปัจจุบันอยู่อีกที่หนึ่ง คือ มีทะเบียนบ้านอยู่อำเภอ หรือจังหวัดอื่นที่มีใช้อำเภอแม่ริม อำเภอแม่แตง อำเภอสันทราย อำเภอสะเมิง และอำเภอพร้าว แต่ปัจจุบันพำอาศัยประจำอยู่ที่อำเภอแม่ริม อำเภอแม่แตง อำเภอสันทราย อำเภอสะเมิง และอำเภอพร้าว ซึ่งจะใช้เป็นสถานที่จัดการศึกษา ให้ครอบครัวยื่นคำขออนุญาต ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ณ ถิ่นที่อยู่อาศัยนั้นๆ

1.3.2 ระดับการจัดการศึกษา

- จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และ ระดับประถมศึกษายื่นความประสงค์ขอจัดการศึกษาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 (สพป.ชม.เขต2)

- จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นผู้เรียนต่อเนื่องจากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียนยื่นความประสงค์ขอจัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป) หรือที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา(สพม.)

- จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้แก่นักเรียนที่ไม่เคยเรียนจากการศึกษาแบบบ้านเรียนยื่นความประสงค์ขอจัดการศึกษาได้ที่สพม.

1.3.3 เวลาในการยื่นขออนุญาต

ครอบครัวสามารถยื่นความประสงค์จะขออนุญาตจัดการศึกษา ได้ปีละสองครั้ง โดยให้สอดคล้องกับการเปิดปิดภาคเรียนของสถานศึกษา เพื่อสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น การศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น และการรับเงินอุดหนุนการศึกษา ซึ่ง สพฐ.ได้จัดสรรงบประมาณให้ปีการศึกษาละสองภาค

เรียนคือ ภาคเรียนที่ 1 ช่วงเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม และภาคเรียนที่ 2 ช่วงเดือนพฤศจิกายน – มีนาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 กำหนดให้ครอบครัวแบบความประสงค์จะขอจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน

1.3.4 แผนการจัดการศึกษาของครอบครัว

กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ. 2547 ข้อ 2(7) กำหนดว่า “แผนการจัดการศึกษาครอบครัวและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร่วมกันกำหนดตามความมุ่งหมาย และแนวทางการจัดการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ” เพื่อให้แผนการจัดการศึกษาครบถ้วน สมบูรณ์ ควรกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แผนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน มีความสำคัญเป็นทั้งเข็มทิศนำทาง และหางเสือที่ค้ำค้ำในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน มีกรอบทิศทางที่ชัดเจน ให้ภาพการเรียนรู้โดยรวมและเป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างผู้จัดการศึกษา ผู้อนุญาต ผู้นิเทศ ส่งเสริม ติดตาม กำกับ ประเมินผล ได้รู้เข้าใจตรงกันถึงเป้าหมายและขอช่วยในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้เต็มตามศักยภาพ ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ “แผนการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน จึงเป็นเครื่องมือที่ฉายภาพความคิดในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เข้าใจตรงกันระหว่างครอบครัวและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และนำไปสู่ความสามารถในการปฏิบัติของทุกฝ่ายได้อย่างมีความสุข”

1.3.5 เอกสารหลักฐานที่ต้องใช้ประกอบการยื่นขออนุญาตจัดการศึกษา

1. สำเนาทะเบียนบ้านผู้ปกครอง/ผู้ขอจัดการศึกษา
2. สำเนาทะเบียนของผู้เรียน
3. สำเนาบัตรประชาชนของผู้ปกครอง/ผู้ขอจัดการศึกษา
4. สำเนาบัตรประชาชนของผู้เรียน (ถ้ามี)
5. สำเนาวุฒิการศึกษาของผู้ปกครอง/ผู้ขอจัดการศึกษา
6. สำเนาสูติบัตรของผู้เรียน
7. สำเนาวุฒิการศึกษา (ปพ.1) ของผู้เรียน (กรณีเคยเข้าเรียนแล้ว และขอย้ายสถานศึกษา)
8. แผนการจัดการศึกษาของครอบครัว ที่ผ่านการพิจารณาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ครบถ้วน สมบูรณ์

2.การยื่นแบบแสดงความประสงค์จะขอจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน

2.1 ครอบครัว หรือผู้จัดการศึกษา ที่มีความประสงค์จะขอจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน สามารถยื่นแบบแสดงความประสงค์จะขอจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน พร้อมร่างแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ให้ผู้รับผิดชอบกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ภายในระยะเวลาที่กำหนด

2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน เพื่อร่วมเป็นคณะทำงานวิชาการ ให้คำปรึกษา แนะนำที่เหมาะสมในการส่งเสริมคุณภาพ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล และร่วมกับครอบครัวจัดทำแผนการจัดการศึกษาของครอบครัว

แผนการจัดการศึกษา ในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกำหนดให้ครอบครัวสามารถนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทและความแตกต่างของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้บรรลุคุณภาพตามเป้าหมายด้วยกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่แตกต่างกันได้ หรือสามารถปรับปรุงเพิ่มเติมส่วนที่ต้องการเน้น หรือความรู้ทักษะเฉพาะทางได้ตามความเหมาะสม สามารถจัดเวลาเรียนเป็นรายภาค รายปี หรือช่วงชั้น ครอบครัวสามารถจัดเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหลอมรวมบูรณาการเป็นกลุ่มประสบการณ์ แต่ยังคงไว้ซึ่งคุณภาพของผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติ เวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้/กลุ่มประสบการณ์ สามารถปรับยืดหยุ่นตามบริบทจุดเน้น ปรัชญาของการจัดการศึกษาของครอบครัว โดยให้มีเวลาเรียนเหมาะสมที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่ปรับใช้

แผนการจัดการศึกษา แบบบ้านเรียนมีองค์ประกอบเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว

1.1 ระบุข้อมูลเกี่ยวกับ ชื่อ – สกุล บิดามารดา วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ อายุ อาชีพ

1.2 เหตุผลในการจัดการศึกษาของครอบครัว อธิบายถึงแนวคิด ความเชื่อ เหตุผลหรือ

ปรัชญาที่เป็นสาเหตุให้ครอบครัวจัดการศึกษา

2. ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน

2.1 ระบุข้อมูลของผู้เรียน ได้แก่ ชื่อ – สกุล วัน เดือน ปีเกิด อายุ ประวัติการศึกษา

(กรณีที่เรียนในระบบโรงเรียนมาแล้ว)

2.2 พัฒนาการของผู้เรียน เป็นส่วนที่ระบุพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ด้านร่างกาย

อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ความถนัด ความสามารถพิเศษ เช่น ดนตรี ศิลปะ กีฬา ฯลฯ และความสนใจ หรือลักษณะพิเศษเฉพาะตัวผู้เรียนที่สะท้อนให้เห็นถึงแวววอด หรือความถนัดเป็นพิเศษที่ควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนเพิ่มเติม

3. ระดับการศึกษาที่จัด ให้ระบุว่าจัดการศึกษาในระดับใด ได้แก่

3.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

3.2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

4. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ระบุความคาดหวัง ภาพอนาคตของผู้เรียนที่ต้องการให้เกิด โดยคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจตามศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

5. รูปแบบการจัดการศึกษา มีวิธีการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน ในรูปแบบต่าง ๆ ครอบครัวควรระบุว่าประสงค์จะจัดการศึกษารูปแบบใด เช่น

5.1 จัดการศึกษาแบบมีข้อตกลงร่วมกับโรงเรียน โดยมีการเข้าไปใช้ทรัพยากรในโรงเรียนหรือเข้าไปทำกิจกรรมร่วมกันเนื่องจากต้องการให้บุตรได้มีความรู้และประสบการณ์ที่สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบโรงเรียน

5.2 จัดการศึกษาแบบครอบครัวเดียว เนื่องจากไม่สามารถร่วมกิจกรรมกับกลุ่มบ้านเรียนหรือครอบครัวอื่น และมีความสนใจเฉพาะด้านแตกต่างกัน

5.3 จัดการศึกษาแบบกลุ่มครอบครัวที่มีแนวคิดคล้าย ๆ กัน เป็นการจำลองสังคมเล็ก ๆ เชื่อว่าการเชื่อมโยงกับกลุ่ม เป็นการช่วยเสริมพัฒนาการของบุตรได้

5.4 จัดการศึกษาแบบศูนย์รวม จัดการแบบศูนย์การเรียน เนื่องจากต้องการให้บุตรมีสังคมพ่อแม่ทำงานนอกบ้านทั้งคู่ จึงมอบหมายให้ผู้ที่เห็นว่ามีเหมาะสมมาทำหน้าที่จัดกระบวนการเรียนรู้

5.5 อื่น ๆ

6. การจัดสาระการเรียนรู้

ระบุข้อมูลที่แสดงให้ทราบว่าครอบครัวจะจัดการเรียนรู้เรื่องอะไรบ้าง ซึ่งอาจจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรืออาจจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ตามความต้องการ ที่เขียนขึ้นเองตามปรัชญาทัศน์ ความเชื่อของครอบครัว ทั้งนี้ ครอบครัวสามารถจัดเนื้อหาสาระได้ตามความเหมาะสม ความต้องการของครอบครัวโดยคำนึงถึงหลักการและจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

7. กรอบการจัดกระบวนการเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้ ระบุข้อมูลภาพรวม วิธีการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครอบครัวให้สอดคล้องกับจุดหมาย กรอบเนื้อหาที่ครอบครัวกำหนด เช่น พ่อแม่สอนเอง เรียนรู้ด้วยตนเอง ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เรียน/ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กในระบบโรงเรียน กระบวนการกลุ่ม เรียนรู้ผ่านโครงการ ฯลฯ

8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ระบุวิธีการประเมินพัฒนาการที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อให้ทราบความสำเร็จและพัฒนาการที่แท้จริงของผู้เรียน เช่น การปฏิบัติจริง แฟ้มผลงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบฝึกหัด บันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ ฯลฯ

9. โครงสร้างเวลาเรียน ครอบครัวสามารถจัดเวลาเรียนเป็นรายภาค รายปี หรือช่วงชั้น โดยเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ สามารถปรับยืดหยุ่นตามบริบท จุดเน้น ปรัชญาของการจัดการศึกษา โดยให้มีเวลาเรียนเหมาะสมที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่ปรับใช้ และให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ระดับประถม การศึกษาช่วงชั้นนี้ เป็นช่วงแรกของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน เขียน การคิดคำนวณ การติดต่อสื่อสาร และกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่จำเป็นต้องจัดให้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – 6) รวม 3 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นช่วงสุดท้าย ของการจบการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง พัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว ผู้เรียน จำเป็นต้องมีทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะในการดำรงชีวิต ซึ่งครอบคลุมสามารถพิจารณา จัดการศึกษาให้ตอบสนองและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนารอบด้านให้มีพื้นฐานเพียงพอต่อ การศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพ ฉะนั้น การกำหนดค่าน้ำหนักจะให้ความสำคัญกับสัดส่วนมวลความรู้ ตามจุดเน้นของแผนการจัดการศึกษาของครอบครัวร่วมกับการวิเคราะห์ตามศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง ซึ่งอาจมีการปรับการให้ค่าน้ำหนักในแต่ละปีระหว่างช่วงชั้น แต่ทั้งนี้ เมื่อจบช่วงชั้นผู้เรียน ต้องมีความรู้ความสามารถครบทุกกลุ่มสาระตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานและเพิ่มเติมสามารถ ดำเนินการ ดังนี้

ระดับประถมศึกษา สามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้/กลุ่ม ประสพการณ์การเรียนรู้ ได้ตามความเหมาะสมทั้งนี้ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลา เรียนพื้นฐาน และผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด ระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนด และสอดคล้องกับเกณฑ์การ จบหลักสูตร สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้จัดเป็นรายวิชา/กลุ่ม ประสพการณ์เพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของ ครอบครัว/ผู้จัดการศึกษา และเกณฑ์การจบหลักสูตร เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ครอบครัว/ ผู้จัดการศึกษา อาจจัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระการเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 360 ชั่วโมงนั้น เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณ ประโยชน์ ให้จัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้ ระดับประถมศึกษา (ป.1 – 6)รวม 6 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – 3) รวม 3 ปี จำนวน 45 ชั่วโมง

การกำหนดค่าน้ำหนัก(หน่วยกิต)

สิ่งสำคัญต่อการวิเคราะห์แผน คือ ความเข้าใจตรงกันในเรื่องค่าน้ำหนักหรือหน่วยกิต ทั้งในด้าน ความหมาย ความจำเป็น และแนวทางการกำหนดค่าน้ำหนัก (หน่วยกิต) ค่าน้ำหนัก (หน่วยกิต) เป็น หน่วยตัวเลขบอกค่าของปริมาณ ภาระงานในการเรียนแต่ละวิชา ซึ่งสะท้อนถึงปริมาณของมาตรฐานการ เรียนรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติในแต่ละวิชา ซึ่งค่าน้ำหนัก(หน่วยกิต) สำหรับการจัดการศึกษา แบบบ้านเรียน สามารถอนุมานได้จากสัดส่วนของมวลความรู้หรือเวลาเรียน ที่ครอบครัว/ผู้จัดการศึกษา จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ของครอบครัว ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดค่าน้ำหนัก (หน่วยกิต) ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้/กลุ่มประสพการณ์การเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้

ทราบถึงปริมาณความรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับในกลุ่มสาระการเรียนรู้/กลุ่มประสบการณ์การเรียนรู้ และกิจกรรมนั้น ๆ และนำไปใช้ในการคิดคำนวณผลการเรียนเฉลี่ยรวม ในการสรุปผลการเรียนรู้

การกำหนดค่าน้ำหนัก (หน่วยกิต) รวมทั้งการให้ระดับผลการเรียน สำหรับการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียน จะต้องขึ้นอยู่กับโครงสร้างเวลาเรียน หรือมวลความรู้ในแผนการจัดการศึกษาที่ครอบครัวจัดทำขึ้น ทั้งนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดค่าน้ำหนักของรายวิชาเรียน/ กลุ่มประสบการณ์การเรียนรู้ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นชั่วโมง และระดับมัธยมศึกษา เป็นหน่วยกิต โดย 1 หน่วยกิต หมายถึง การเรียนการสอนในวิชานั้น 40 ชั่วโมง ต่อภาคเรียน/ปี โดยมีวิธีการคำนวณหาค่าหน่วยกิตดังนี้

เวลาเรียนของสาระการเรียนรู้ (นับเป็นชั่วโมง)

ค่าน้ำหนัก = 40 ชั่วโมง

10. ตารางการจัดการเรียนการสอนต่อสัปดาห์

11. เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)

3. การยื่นคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน

การยื่นคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ครอบครัวหรือผู้จัดการศึกษา ยื่นแบบคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 หลังจากที่ได้อื่นความประสงค์ขอจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาพร้อมร่วมจัดทำแผนการศึกษาเรียบร้อยแล้วสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มอบหมายผู้รับผิดชอบตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของเอกสารคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ดังต่อไปนี้

1. กรณีครอบครัวบิดา มารดา/ผู้ปกครอง เป็นผู้จัดการศึกษาให้แก่บุตรหรือบุคคลผู้อยู่ในปกครองของครอบครัวตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต้องมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 สำเนาทะเบียนบ้านของพ่อ แม่ /ผู้ปกครอง ผู้จัดการศึกษา (ชื่อ-ชื่อสกุลของครอบครัว บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง)

1.2 สำเนาทะเบียนบ้านของผู้เรียน (บุตรหรือบุคคลผู้อยู่ในปกครองของครอบครัวตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)

1.3 สำเนาบัตรประชาชนของพ่อ แม่/ผู้ปกครอง ผู้จัดการศึกษา และผู้เรียน (ถ้ามี)

1.4 สำเนาสูติบัตรของผู้เรียน (บุตรหรือบุคคลผู้อยู่ในปกครองของครอบครัวตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)

1.5 สำเนาหลักฐานวุฒิการศึกษาของบิดา มารดา ผู้ปกครอง / ผู้จัดการศึกษา ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

1.6 สำเนาระเบียนแสดงผลการเรียน (ปพ.1) (สำหรับผู้เรียนที่ย้ายสถานศึกษา/เคย

เรียน)

1.7 ที่ตั้งและแผนผังสถานที่ซึ่งใช้จัดการศึกษา

1.8 แผนการจัดการศึกษาของครอบครัว ที่ผ่านการพิจารณาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ครบถ้วน สมบูรณ์

2. กรณี ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัวบิดา มารดา ผู้ปกครอง ให้จัดการศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลผู้อยู่ในปกครองของครอบครัวตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต้องมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 สำเนาทะเบียนบ้านของครอบครัว (ชื่อ-ชื่อสกุลของครอบครัว บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง) และผู้รับมอบจัดการศึกษา

2.2 สำเนาทะเบียนบ้านของผู้เรียน

2.3 สำเนาบัตรประชาชนของครอบครัว (บิดา มารดา/ผู้ปกครอง) และผู้รับมอบจัดการศึกษา และผู้เรียน (ถ้ามี)

2.4 สำเนาสูติบัตรของผู้เรียน

2.5 สำเนาระเบียนแสดงผลการเรียน (ปพ.1) (สำหรับผู้เรียนที่ย้ายสถานศึกษา/เคยเรียน)

2.6 สำเนาหลักฐานวุฒิการศึกษาของผู้รับมอบจัดการศึกษา ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

2.7 หนังสือมอบอำนาจจากบิดา มารดา /ผู้ปกครอง ให้จัดการศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลผู้อยู่ในปกครองของครอบครัวตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.8 ที่ตั้งและแผนผังสถานที่ซึ่งใช้จัดการศึกษา

2.9 แผนการจัดการศึกษาของครอบครัว ที่ผ่านการพิจารณาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ครบถ้วน สมบูรณ์

4. การรับลงทะเบียนแบบคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ประทับตราลงรับแบบคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ทั้งนี้ ให้ถือว่าเป็นการเริ่มนับระยะเวลาการขออนุญาตจัดการศึกษา เมื่อเอกสารหลักฐานคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ตามกรณีข้อ 1 หรือข้อ 2 ถูกต้อง ครบถ้วนและแจ้งผลการพิจารณาคำขออนุญาตจัดการศึกษาแก่ครอบครัวที่ยื่นคำขออนุญาตจัดการศึกษา ภายในสามสิบวัน(30 วัน) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน ของคำขออนุญาตจัดการศึกษา

2. เสนอคำขออนุญาตจัดการศึกษา ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 เพื่อพิจารณาสั่งการ

3. แจ้งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ เสนอคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบ

บ้านเรียน ต่อคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่โดยเร็ว

5. การพิจารณาของคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัด

1. สำนักงานการศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่พิจารณาแบบคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน พร้อมเอกสารหลักฐานต่างๆ

2. คณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ประชุมเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบอนุญาตหรือไม่อนุญาตการขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 แจ้งผลการพิจารณาอนุญาตให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ให้ผู้ยื่นคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ทราบภายในเวลา 30 วัน นับแต่วันที่รับคำขออนุญาตและเอกสารหลักฐาน ข้อ 3 ครบถ้วน ในกรณีที่คณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัดพิจารณาแล้ว ไม่อนุญาตให้จัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 แจ้งเหตุผล และแนะนำให้ผู้ยื่นคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ทราบภายในเวลา 30 วันนับแต่วันที่รับคำขออนุญาตและเอกสารหลักฐาน ข้อ 3 ครบถ้วน

ในกรณีผู้ยื่นคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียนไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน อาจทหาหนังสือขอทบทวนมติของคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัดดังกล่าว โดยให้ยื่นต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 แต่ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิของผู้ยื่นคำขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการพิจารณา

4. แจ้งผลการพิจารณาอนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน ให้กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 เพื่อขออนุมัติงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบบ้านเรียน (เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว) จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน